№ 424 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en **NIEUWS-** *Wetenschappelijk* **BLAD,**

Dingsdag **22 Mei.**

Frankrijk.

Parijs den 9den Mei.

De Prins *de Talleyrand* is overleden van 6 uren in den namiddag en alzoo meer geluk gehad dan hij verwachtte. De oorzaak van zijn dood is eene zwart paarsmoer of pestbuil, waarvan hij sedert verscheidene dagen was aangetast. De cornaak van zijn dood is eene zwart paarsmoer of pestbuil, waarvan hij zich trachtte te redden door eene heelkundige operatie had ondergaan. Al spoedig gevoelde hij het gevaarlijke van zijnen toestand en scheen er niet bijzonder ongerust over. In den morgen van den zijnen ondertekende hij een brief, reeds eenige maanden te voren geschreven en aan den Paus gericht, eene herroeping behelzende van het deel door hem aan de *constitutionele eed*, op het veld van Mars, bij het feest van de confederatie genomen; een afschrift van dien brief is aan den aartsbisschop van Parijs gericht. Eene geheel aantal huisvrienden van hij denzelfden morgen aan den Koning hebben toegezonden. Ten tien ure heeft de Koning, van *Madame Adelaïde* vergezeld, den stervenden een bezoek gebracht. Al de personen van aanzien die naar zijn toestand kwamen informeren, werden toegelaten. Ten drie ure heeft de vicaris-generaal de abt *Dupanloup*, die in de laatste drie dagen hier van huis geweken was, het laatste oliesel hem toegediend. De aartsbisschop van Parijs heeft hem verscheiden viel bezocht.

Het testament van den heer *de Talleyrand* is heden aan den president van de regtbank van eersten aanleg aangeboden. Zijn uitvoerder is de heer *Barante*, bij het hof van Turijn, die dadelijk naar *Dino*, zijn schoonzoon, vertrokken is. Bij dit testament heeft hij aan den hertog van *Valençay*, zijn schoonzoon, vermaakt het behoud van dit testament, hetwelk olegraphisch is, benevens eenige aanteekeningen door de *Talleyrand* gemaakt, en eene verklaring door waarin hij de staatkundige beginselen ontwikkelt die hem bezield hebben, welke elkander opvolgden, onder de verschillende omstandigheden, welke elkander hebben. Men zegt dat deze verklaring, welke de heer *de Talleyrand* had bevolen dat aan zijne familie, te gelijk met zijn testament, werd voorgelezen, zeer belangrijke inzigten behelst omtrent den aard der staatkundige gebeurtenissen, waarin hij een rol heeft gespeeld. Deze verklaring is, even als het testament, van het jaar 1833 gedagteekend. Deszelfs bevat voorts het bepaald verbod aan zijne erfgenamen, om zijne gedenkschriften, die, zoo men zegt, in Engeland worden bewaard, eerder dan 30 jaren na zijn dood uit te geven. Hij bevoelt zijnen erfgenamen openbaar te logenstraffen al wat vóór dien tijd op zijn naam mogt in het licht verschijnen. De overledene heeft het verlangen te kennen gegeven om te Valençay te worden begraven, en zijn testament met de verklaring besloten, dat hij in den schoot der katholijke apostolieke roomsche kerk overleed. Zijne begrafenisplegtigheid zegt men dat op aanstaanden vrijdag is bepaald.

— In een der bladen leest men, dat de heer *de Talleyrand* kort voor zijn dood verlangd zou hebben om na zijn overlijden op een paard door de straten van Parijs gevoerd te worden ten toon gesteld. Deze verfoeijelijke verzoeking van zijn staatkundig leven bevalt niet weinig bezwaar. Een raad van de ministers en van de vrienden der heeren *de Talleyrand* was daarover gehouden; de aartsbisschop van Parijs, de heer *de Quelen*, had zich ten sterkste er tegen verzet, in weerwil van het verzoek van hooger hand. Of men dit gerucht voor echt kan houden, blijkt niet genoegzaam.

— De afgevaardigden gaan met de behandeling van het budget met spoed voort. Na in de zitting van eergisteren al de hoofdstukken van de uitgaven te hebben gesteld, heeft de kamer de begroeting voor het departement van justitie, en vervolgens na de zitting van gisteren, die van de kosten voor de eeredienst aangenomen. Men heeft daarop niet de kosten voor titulairen een vermaak, een voorstel voor verhoogde traktementen aan het hof van Rechtingen, waarin de president *Dupin* in het bijzonder belang stelde, werd verworpen. In deze zitting werd, bij gelegenheid handeling van de kosten voor het legioen van eer, welke kosten achter het budget van de eeredienst zijn gevoegd, en waarbij eene som van 48,000 fr. voor den aankoop van decoration werd gevraagd, in vrij sterke bewoordingen geklaagd over de ruimhoogte, waardoor dit onderscheidingsteeken tegenwoordig wordt uitgedeeld. In het vorige jaar waren alleen 18 grootkruisen uitgedeeld, 197 benoemingen tot officier en 450 tot ridders gedaan. Deze ruime uitdeelingen gaven tot onderhandelen aanleiding, en dat men in een der bladen zelfs van het verloren van een deel van het legioen van eer las. In weerwil der klagten en verontwaardiging werd ten laatste de gevraagde som toegestaan.

In de zitting van heden zijn de afgevaardigden allereerst begonnen zich met een rapport op petitien bezig te houden. De spoed waarmede de kamer het budget behandelt, doet nog hoop voeden, dat er tijd voor de aanbieding van eenige spoorweg-ontwerpen zal overblijven.

In Frankrijk wordt op dit oogenblik met een gevoelig verlies bedreigd. De verdienstelijke generaal der genie *Haro* bevindt zich zeer gevaarlijk ongesteld.

— Het proces van *Fieschi* duurt voor het hof van assisen nog altijd voort, zonder dat het de openbare aandacht trekt. Men denkt, dat er wel zes of zeven zittingen zullen gehouden worden, alvorens de uitspraak zal volgen.

— De doctrinaire partij heeft weder het gemoed verspreid, dat de heer *Guizot* spoedig op nieuw aan het bestuur van de zaken zoude komen. Men zegt dat de afgevaardigden spoed willen maken met de afdoening der hangende zaken, opdat vele leden, en in de eerste plaats de president *Dupin* zelf, het voornemen hebben om zich tijdens de kroningsplegtigheid naar Londen te begeven.

— Van Algiers wordt van den 3den Mei gemeld: De genie en artillerie hebben de bevestiging van de oorlog bevolen tot verrek mag niet ontvangen, en men zegt zelfs, dat er reeds eene quasi contra order te gekomen is. Tot heden hebben nog alleen de infanterie en de kavallerie aan de bewegingen deel genomen.

— Gisteren is de volgende telegraphische depeche van gouvernementswege bekend gemaakt:

» Algiers, den 12den April.

De maarschalk Valée aan den minister van oorlog.

» De provincie Algiers blijft steeds rustig. Onze bezetting in Belida versterkt zich meer en meer, de arabieren vereenigden zich in het geheel niet en vreezen de markten nabij de legerkampen aangelegd van het hoogvlakte. De versterkingswerken zijn ver gevorderd en de troepen te bezuinigen; binnen weinig dagen zullen zij voltooid zijn. De onderwerping van de Beni Salahs schijnt volkomen. De Hadjouten besoeken onze markten, en een groot getal Arabieren, die sedert lang de slaktan verlaten hadden, keert, ondanks hunne vijandelijke houding, in zijne *douars* terug. De sterke en bevolkte stam, waarop wij ons overal onder den gevestigd hebben, schijnt aan alle onzekerheid van hunnen kant een einde te hebben gemaakt."

— De berigten van de spaansche grenzen blijven niet gunstig luiden voor de zaak van don *Carlos*, minder nog in zake van de afhoudelijke voordeelen door de constitutionelen behaald, dan uit hoofde van de wanbeleidheid, die thans onder zijne eigene troepen zich schijnt te openbaren. Volgens de berigten van eene soggetuige die de jongste gebeurtenissen te Estella had bijgewoond, is op den 1sten dezer het 5de bataillon van Navarra in gezegde plaats tot openbaren opstand gekomen. Na eene uur achtereenvolgens strijds te hebben gevoerd en het verlies van aanzienlijk te hebben vermeld, gaven de soldaten te kennen, dat geld hun niet kon bevredigen, maar dat zij het einde van den oorlog verlangden; voegende, dat de koning en de junta hen gestolen dag. Eenige kompagnien staven uiteen, liepen naar het gebergte der stad, vermoordden een persoon, dien zij aldaar aantroffen, meesten zich van de papieren meester en verbrandden [illegible] markt te Estella. De junta had middelerwijl buiten de stad een [illegible] oord gezocht. Den geheelen dag van den 10den bleef de [illegible]

warring te Estella heerschen. Des avonds werden de goederen van don *Carlos* op muilezels naar de valei van Borunda vervoerd. Den 11den was de staat van zaken nog dezelfde. Een karlistisch bataillon te Aoiz gestaande en dat reeds vroeger blijken van ontevredenheid had gegeven, had zich geheel onthonden. De soldaten hadden zich te Pampeluna, Tafala en Puente-la-Reyna aan de constitutionelen komen onderwerpen.

Te Tolosa liep den 13den het gerucht, dat meer andere karlistische bataillons dezelfde gezindheid hadden doen blijken. In Biscaije zou de geest ook niet gunstig zijn, en de soldaten in hunne gevoelens door de bevolking ondersteund worden.

In brieven van de grenzen van Navarre van den 12den wordt insgelijks gemeld, dat de leden der juntas zich overal hoen hadden verspreid; de opstandelingen zouden zelfs de rijtuigen van don *Carlos* verbrand hebben. Don Carlos was naar Villafranca vertrokken en zou het voornemen hebben voorzeerst te Onate te verblijven. De opgestane bataillons meende men dat den 16den te Tolosa waren ingelagen. Men sprak ook van eene beweging die aan de zijde van Guernica was voorgevallen.

Omtrent het verblijf van den *Carlos* loopen de berigten nog uiteen. Alhans in andere doch insgelijks bijzondere berigten uit Estella, van den 11den, wordt van zijner terugkomst in die stad gesproken en gemeld, dat hij aldaar in groot uniform, door den infant don *Sebastiaan* vergezeld, de troepen had in oogenschouw genomen en met gejuich was ontvangen, schoon er te gelijk kreten waren opgegaan tegen sommige personen die hem ontgaven. Hij zou de hoofdzakelijkheid ingezien hebben, om van staatkunde te veranderen, zijne strengheid tegen sommigen zijner vorige dienaren te matigen, en te gelijk aan den generaal *Guergue* bevelen gegeven hebben om met andere troepen Estella te naderen. De infant don *Sebastiaan* zou het zijne tot deze wijziging hebben bijgedragen.

De raad die over *Zariategny* en *Villareal* het vonnis moest spreken, had de doodstraf geëischt, maar men gelooide nu niet dat dezelve zou voltrokken worden.

— Uit Madrid heeft men berigten tot den 11den. Men sprak er over de zending naar Parijs eener speciale commissie, om over eene leening te onderhandelen. — De generaal *Narvaez* was in de hoofdstad aangekomen, om zich met het bestuur over het gebruik van een deel van het reserve-legar te verstaan. — Men had te Madrid nadere tijdingen ontvangen over de tegenwoordige oorvallen in de noordelijke gewesten, en hoopte dat dezelve op de krijgsgebeurtenissen gunstig konden werken.

— De beurs heeft zich de beide laatste dagen bijna in denzelfden toestand, zonder veel handel, gehouden. Men wacht nu met ongeduld het uitbrengen van het rapport in de kamer der pairs over de reductie. De notering was heden (19 *Mei*) 5 pCt. 108,95; 5 pCt. 81,05; Nap. r. 106,80; Sp. Ardoin 20 ⅝; Portugal 24 ⅝; Rom. L. 101 ⅞.

Duitschland.

Frankfort, den 18den Mei.

De turksche brigade-generaal *Kiamil*-pacha heeft den 14den, in een bijzonder gehoor, in het paleis te Potsdam aan Z. M. den koning van Pruisen zijne geloofsbrieven als buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van den Sultan overhandigd.

— De luitenant-generaal *von Pfuel*, gouverneur van het prinsdom Neufchâtel, en de luitenant-generaal *von Wrangel*, kommanderende de 13de pruisische divisie in Münster, zijn te Berlijn aangekomen.

— In Pruisen hebben in de laatste weken in verschillende streken branden plaats gehad, die aanzienlijke schaden veroorzaakt hebben. Te Tapiacken, in den omtrek van Königsberg, zijn onder anderen den 7den dezer vier woningen in de asch gelegd, 8 paarden, even zoovele koeijen en ossen en 500 schapen, benevens eene aanzienlijke hoeveelheid graan, verbrand. Den volgenden morgen ontstond daar ter plaatse op nieuw brand, waardoor nog drie gebouwen werden vernield. — Den 5den dezer is te Neuburg, in de Kreutzburgsche Kreits, de evangelische kerk, met haren toren, benevens eenige andere gebouwen, eene prooi der vlammen geworden. Twee dagen te voren was, door onvoorzigtigheid, in het hospitaal te Pretzlau een brand ontstaan die meer dan 300 morgen hout verteerde. — Den 9den des nachts had te Brieg nog een brand plaats gehad, waarvan de bijzonderheden nog niet zijn bekend geworden.

— H. M. de Koningin van Saksen is den 15den van Pillnitz naar Teplitz vertrokken.

— In bijzondere berigten uit Frankfort leest men: — Het *Journal de la Haye* behelst in een zijner laatste nommers een belangrijk artikel, de vraag betreffende: of Holland zich aan het Duitsche bondgenootschap moet of kan aansluiten. Duidelijk geeft hetzelve te verstaan dat Holland elk middel zal aanwenden, om zich zoo veel maar mogelijk is, aan het duitsche handelsstelsel aan te sluiten, zonder daarom een lid van den duitschen bond te worden. Het lijdt geen twijfel, dat de heeren *von Scherff* en *Rochussen* daarom tot de onderhandeling met Pruissen deswege verkozen zijn, omdat zij beiden om zoo te zeggen het commercieele en niet het staatkundige Holland vertegenwoordigen. De heer *von Scherff* bevindt zich hier slechts in hoedanigheid van hollandsch vertegenwoordiger bij de vrije stad, en niet bij den duitschen bond."

— Uit Koblenz meldt men van den 16den, dat H. M. de keizerin van Brazilie, hertogin van *Braganza*, dien morgen aldaar was aangekomen. Hoogstdezelve zou den volgenden dag hare reize naar Koblenz voortzetten.

— Te Aachen verwachtte men, volgens een schrijven van 15 deszelfs, de keizerin van Rusland tegen het midden van Augustus; H. M. zoude de baden te Kreuts bezoeken. Op het einde derzelfde maand zou haar gemaal te München aankomen.

Nadat sedert eenige dagen weder gunstige berigten omtrent den heer *von Humboldt* in zijn vaderland ontvangen waren, vernemen men thans weder uit Triest, van den 10den, dat zijn toestand hopeloos is; zelfs zijne naaste bloedverwanten werden slechts een einde aan zijn lijden te zien.

— Het voorzittend kanton in Zwitserland heeft den 12den met opzigt tot het kanton Schwitz bepaald, dat twee gedelegeerde kantonale kommissarissen (de landamman *Naef* van St. Gallen en de voorzitter der criminele regtbank *Lusser*, *Adolphe von Hertenstein*) naar Schwitz zullen worden afgevaardigd, ten einde om den tegenwoordigen toestand van het kanton en de omstandigheden te onderzoeken, en denzelven op den voet van wet en billijkheid te brengen; voorts zal van wege het voorzittend kanton eene proclamatie worden toegezonden aan de cantonale autoriteiten van Schwitz (en dus niet aan de kantonale regering), welke proclamatie van de kansels aan het volk zal worden bekend gemaakt.

— De koerier tusschen Weenen en St. Petersburg, wiens gewaagd gemaakt is, heeft alleen tot de zaak des keizers van Rusland betrekking. Ten gevolge van de daarmede gepaard gaande verstrooijingen volgen in de oostersche handelsberigten de nagenomene last van den prins *van Metternich* aan den Lehenberg [illegible]

— [illegible] den 15den dezer, den 18den met [illegible] helwel gezegd [illegible] te stellen, werden aangegaan, niet tot minder [illegible] jeugdige edelman zich een te langen bedenktijd bedingen wilde, waardoor Hare Majesteit zich beleedigd had gezocht. Het kamp bij Capua is opgebroken. Deze het ongunstige weder bevonden zich in hetzelve een aantal zieken.

Nederland.

Breda, den 21sten Mei.

Eergisteren 's [illegible] vertrokken Z. K. H. de Prins van Oranje uit 's Gravenhage naar Duitschland. Des morgens ten half negen is Hoogstdezelve te Utrecht doorgereisd.

— Z. K. H. de Erfprins *van Oranje* is den 15den dezer [illegible] uit Dresden te Berlijn aangekomen.

— Uit 's Gravenhage meldt men, gisteren geschiedde

— Heden morgen heeft H. K. H. Mevrouw de Prinses *Alexandrine* van Pruissen den heer *C. Kruseman*, de [illegible] aangaande dezelfs groote schilderij, voorstellende het kwetsen van het paard van den Prins *van Oranje* te Bautersem, op den 12den Augustus 1831, te komen berigten, en heeft H. K. H. aan denzelven hare bijzondere goedkeuring gelieven te betuigen.

— Men vernoemt, in Z. Exc. de baron *van der Capellen*, oud-gouverneur-generaal van Nederlandsch Indie, door Z. M. benoemd tot buitengewoon ambassadeur in Engeland, om Hoogstdezelve bij de plegtige kroning van H. M. de koningin *Victoria* te [illegible]

— [illegible] verhoogde [illegible] plaats gehad. Tijdens koning *Lodewijk* het [illegible] *Haarlem* [illegible] bevonden, in 1809, werd in het verrek alwaar de brand ontstaan is, een schoorsteen gebouwd, van welken, waarschijnlijk door overgroote haast, het hout of de balk, die onder de vuurplaat lag, niet is weggenomen. Daar nu verleden woensdag, ter verwarming van deze voor Z. M. bestemde kamer, eenig vuur op de plaat was aangelegd, is de vermelde balk in brand geraakt en heeft het vuur zich langsgaanderhand uitgebreid tot in eene belendende kast, van waar het verder is voortgeloopen. Na een naauwkeurig onderzoek is dit aan Z. M. in persoon aangewezen door

den brandmeester-generaal *W. van Hulst* en den eersten brandmeester der paleizen *J. Noordendorp*.

— Door de gedeputeerde Staten van Overijssel is ter kennis der zeevarenden en anderen belanghebbenden gebragt, dat van den 1sten junij aanstaanden af, een lantaren of licht aan de haven te Kuinre, waar te voren zoodanig licht niet heeft bestaan, op de elders daarvoor aangenomen tijden zal branden.

— Te Frankfort is thans door den heer *Ed. de Lauhitz* ten toon gesteld een der negen kolossale beelden, welke op last der regering van 's Gravenhage door dien kunstenaar vervaardigd worden tot versiering der gevels van het nieuwe gebouw voor de schoone kunsten, op de Prinsessen-gracht te 's Gravenhage.

In de zitting van den belgischen senaat van eergisteren, waarin een paar kredieten voor de departementen van justitie en van binnenlandsche zaken zijn aangenomen, is door den baron *Dubois* voorgesteld om een krediet van honderd duizend fr. beschikbaar te stellen ten voordeele van hen die bij de jongste door ijsgang in België veroorzaakte schaden geleden hebben. De minister van de openbare werken deed den voorsteller opmerken, dat de wet op de schadeloosstelling bij de belgische kamer van afgevaardigden aanhangig [illegible] dat deze wet aan de orde wierd gesteld, dit geschied was, omdat hetzelve het tegenwoordig tijdstip niet geschikt achtte om over zulk een belangrijk onderwerp te beraadslagen.

— De belgische afgevaardigden zijn eergisteren voor onbepaalden tijd uiteen gegaan. De minister van binnenlandsche zaken heeft aan dezelven aangekondigd dat ingeval het bemind noodig mogt oordeelen dat de vergadering op nieuw bijeen kwam, hetzelve den president hiervan zou berigt geven.

— Het ministeriele belgische blad, *l'Indépendant*, wederspreekt het door een der britsche dagbladen beweerde, dat de graaf *Felix de Merode* zich in de ophanden vergadering der staten-generaal tot lid van den stedelijken raad van Brussel te doen verkiezen, en dan daarna tot burgemeester te worden benoemd. Volgens den *Indépendant*, zou de heer *de Merode* die betrekking noch begeren, noch willen aannemen.

De verschillende oppositie-bladen laten zich sterk uit over de aftreding van den brusselschen magistraat, zij noemen dezen stap onstaatkundig en ontijdig, en als moetende het mis-krediet doen toenemen, waarin België in deze oogenblikken zich buitenlands gebragt ziet.

— De baron *de Norman*, gevolmagtigd belgisch minister bij de Zuid-Amerikaansche republieken, is na een overtogt van 51 dagen te Havana aangekomen, en, na alsdan met onderscheiding ontvangen te zijn, naar Vera-Cruz en vervolgens naar Mexico vertrokken.

— Het [illegible] heeft thans mede aan de belgische kamer van afgevaardigden eene request gezigt, waarin tegen de uitvoering der 24 artikelen, met betrekking tot de afscheiding der Luxemburgsche districten, geprotesteerd wordt. Ofschoon de stad Tongeren tot het grondgebied behoort hetwelk, volgens gezegde traktaat, aan België moet verblijven, zoo heeft de stedelijke raad desniettemin van den gouverneur moeten doen blijken, dat deze stad bezielde.

— In het begin der volgende maand zal te Brussel het standbeeld van den generaal *Belliard* worden ingewijd, verscheidene leden van het koninklijk fransch legioen zullen worden gezegd daarbij te zullen tegenwoordig zijn, het legioen zal bij die plegtigheid worden vertegenwoordigd door deputatien uit de verschillende kompanijen. Over de burgerwacht en het garnizoen van Brussel zal bij die gelegenheid door vorst *Leopold* eene wapenschouwing worden gehouden.

— Ter Antwerpsche beurs van laatstleden Zaturdag waren genoteerd: Belg. 100¾; O. Mal. 106⅜; Sp. Amsdm 21⅝, ⅝, ¾; Difered 6; Nap. 93⅛; Sic. 90¾; Rom. Leen ⅞; Buen. 79. — *Wissel op*

Men leest in de londensche berigten tot den 19den, dat de verjaardag van Hare Majesteit twee dagen te voren op eene zeer plegtige wijze was gevierd geworden. De luister der receptie, die Hoogstdezelve op het paleis van St. James gekonden had, zou, naar de dagbladen zeggen, alle pracht overtroffen hebben, die bij dergelijke gelegenheden ten dit paleis tot nu toe was ten toon gespreid. Vooral gewaagt men van de [illegible] waarin de [illegible] hetwelk buitengewoon [illegible] gebouwd was. Honderden van [illegible] guineas, gebruikte men tot [illegible] het kasteel en van de regeerende [illegible] en adel en de groot[illegible] van [illegible]. De eetzaal die in de voorzaleh [illegible] stond, was gekozen uit de schoonste regimenten der [illegible] Bij avonds had er eene prachtige algemeene illuminatie plaats, waarbij [illegible] geschiedene fraaije gezigtverlichtingen opmerkte.

— Miss *Penelope Smith*, de gemalin van den prins van Capua, in den 15den te Londen van eene dochter bevallen, welke de namen van *Penelope Bourbon Capua* zal ontvangen.

— In de zitting van het Lagerhuis van den 18den zijn door den heer *Hume* inlichtingen gevraagd aan den minister *Russell* nopens de Kanada's. Hij verlangde te weten welke wet, de burgerlijke of militaire, daar thans in werking was, en welke instructien ten deze aan sir *George Arthur* bij zijn vertrek derwaarts waren medegegeven. De minister zocht hierop ontwijkend te antwoorden; doch moest eindelijk, ten gevolge van de daaruit ontstane discussie, tot de verklaring komen dat Kanada onder militaire wetten was gesteld.

— Ter Londensche beurze van den 18den waren genoteerd: geld. 94; Ned. W. Sr 2½ pCt. 54⅝; dito 5 pCt. 100⅝; Sp. 22⅝; Diff. 9; Pass. 5¼; Dan. 5 pCt. 85¾; dito 3 pCt. 37½; Mex. 28⅝; Col. 28. Wissel op Amsterdam 12—5¾ 5/m. 12—5½.

OPENBARE WERKEN.

Het besluit van 12. Mei jl. waarbij Zijne Majesteit goedvond te bepalen, dat de aandeelen in de onderneming van den spoorweg naar Arnhem zouden verleend worden bij aanbesteding, en het daarbij gevoegde plan en de wijze dier aanbesteding, heeft voorzeker, om des beginsels wille, veel bijval allerwege ontvangen. Dit doel is toch blijkbaar om de groote winsten die men mag verwachten van den spoorweg te doen strekken ten voordeele van de onderneming zelve; en niet ten favoure van speculanten, die met die onderneming dikwijls niets gemeen hebben, en die handel drijven om zich te verrijken, zonder dat daarbij de onderneming gebaat wordt. Maar er is toch een bezwaar bij velen opgerezen tegen die aanbesteding, doch hetwelk slechts schijnbaar bestaat, als of namelijk door de bepaling dat er geene inschrijving minder dan voor vijf honderd duizend gulden mag geschieden, de inschrijving uitsluitend voor groote handelhuizen openstaat; en de partikulieren verhinderd worden eenige primitieve actien te nemen. Doch dat schijnbaar bezwaar vervalt, zoodra men bedenkt dat het voldoende wezen zal, om aan eenen makelaar te verzoeken om bij de inschrijving voor een bepaald aandeel begrepen te zijn; en zoo zal niet de geringheid der actien iemand in den weg staan; maar wel misschien een hooger bod, dat gelijk staat met het al of niet vrijwillig hooger inkoopen van effecten naar den prijscourant. Die aanbesteding is bovendien een uitvloeisel van de bekendheid die men heeft, dat de actien van den aan te leggen weg, nog eer zij gecreëerd zijn, tot twintig ten honderd en meer gerezen zijn boven pari; zoodat nu reeds elke honderd gulden met honderd vier en twintig gulden van elk duizendste aandeel in de onderneming betaald wordt; zoodat het gebezigd wordende middel van aanbesteding [illegible] van den verhoogden prijs der aandeelen. Die verhooging van waarde drukt het zegel op 's konings besluit omtrent de onderneming van den aanleg van den spoorweg, en bewijst ten volle, dat de meening der Natie, door de Staten-Generaal kenbaar geworden in de verwerping der wet voor de openbare werken, geenszins was de voorgestelde ondernemingen af te keuren, maar het verschil van meening, dat niet de staat zich moest blootstellen aan moeijelijke verlieten, dat de staat het beschikbaar deel der O. I. leening bewaren moest tot betere tijden, om die effecten dan met meerder winst te realiseren; en dat partikulieren of maatschappijen, zonder bezwaar van den staat, maar toch onder deszelfs toezigt, den kans moesten wagen. Datzelfde verschil van meening bestaat in Frankrijk tusschen de regering en de kamer der afgevaardigden; de tijd zal leeren, of Louawijk Philips, in navolging van onzen koning, de renten der onderneming zal waarborgen uit zijne bijzondere fondsen; en hoe men die woorden "bijzondere fondsen" ook zou willen verklaren, wij gelooven dat men gerust kan zijn, dat de koning daarvoor de fondsen zal hebben aangewezen; dat de waarborg gegeven is: dit zij genoegzaam. — Met belangstelling zagen wij onze hoop verlevendigen, dat Zijne Majesteit den minister van binnenlandsche zaken zoude gemagtigd hebben, om eenige proeven te nemen, aan welke werktuigelijke wijze van handelen de voorkeur zou moeten gegeven worden, bij eene eventuele droogmaking van het Haarlemmer-meer; en dit strookt met het gerucht dat de belanghebbenden bij die droogmaking zouden uitgenoodigd zijn, om hunne gevoelens daarover nader bekend te maken. Het beeminraadschap van Rijnland, hetwelk zich zoo te klagt heeft als collegie niet te zijn geraadpleegd geworden, doch [illegible] aanregen, zal nu gelegenheid hebben om hare bezwaren in het midden te brengen. Wanneer de koning het besluit neemt dat het Haarlemmermeer zal droog gemaakt worden, en aan de uitvoering die krachtige hand legt, die zigtbaar wordt in de ondernemingen van den spoorweg, zoo zal hij zich een naam hebben verworven alle eeuwen door. Die werkzaamheid om aan handen arbeid te schaffen; dat uitzien naar nieuwe middelen van welvaart, getuigen dat de

zijd van vrede qabij is. Als de koning de nieuwe nederlandsche wetgeving op den Bazaar Oktober eerste Jaars zal hebben ingeweid, dan zal Hij gedaan hebben, waartoe hij grondwettig verpligt was; dan zal hij de taak volbragt hebben, die Hoogstdezelve op zich nam, toen hij de grondwet bezwoer; wanneer de koning den nieuwen handelsweg van het noorden naar het zuiden des Rijks zal hebben gelegd; af de Haarlemmermeer in bebouwbaren grond zal hebben herschapen, dan doet hij meer dan hij gehouden was te doen; en de dankbaarheid der Natie zal met dubbele liefde en eere Hem kunnen, wien het nageslacht zal mogen eeren met erkentelijkheid als een vorst, die steeds bedacht was alles ten nutte te leggen, wat strekken kon tot het zedelijk en stoffelijk welzijn des volks.

Nieuwste Fransche Letterkunde.

LES MEMOIRES DU DIABLE, par FRANCIS SOUVE. 8 volumes.

Wij weten aan den inhoud van dit werk inderdaad geenen anderen naam te geven dan dien, welke de schrijver daaraan gegeven heeft; en daarom willen wij het ruiterlijk erkennen, de man heeft zijn eigen werk naar waarheid beoordeeld. *Les Memoires du Diable* is een duivelsch boek. Aan alle goede handelingen in het menschelijk leven voorkomende eene vuile bron toe te schrijven, aan alle beginsel van deugd geloof te ontzeggen, aan alle ondeugden, die zekerlijk ruimschoots in de maatschappij voorhanden zijn, den triomf op onschuld en deugd te verzekeren; gebrek aan geloof aan de leer van Christus; en naakte beschrijvingen van ontucht en verdierlijking: kenschetsen al de hoofdzakelijke vermeldingen van avonturen die hier aangetroffen worden. De schrijver veroordeelt en met reden, schriften van onzedelijken aard zoo als het laatst der vorige eeuw in menigte heeft voortgebragt; en hij schrijft een werk dat voor dezoodanigen niet behoeft onder te doen. Hier wordt den schijn aangenomen als of men schrijven wilde in den trant van *Gil Blas de Santillane* of van *Le diable boiteux*; maar hier vonden wij overal de ondeugd en menschelijke boosheid zegevierende over de onschuld; men wordt kond bij het lezen, en men moet verbaasd zijn, hoe men er toe is kunnen geraken, meer nog hoe men heeft kunnen volhouden, om zulk een afzichtelijk tafereel van de menschheid te schetsen; en er die naaktheid aan te geven, die afgrijzen wekt en het gevoel kwetst. Even als alle soortgelijke boeken, eindigt ook dit zamenweefsel van slechtheid met eene zedeles: drie vrouwen, eene zuivere maagd, eene overspeelster en eene gevallene bidden voor den troon des Allerhoogsten voor de ziel van den aan den duivel verkochten mensch; maar het geheele werk door zijn zulke godslasterlijke begrippen voorgestaan en geleerd, dat men in wanhoop schier zou moeten uitroepen: waartoe dan baat mij de deugd, als slechts de boosheid zege viert, indien niet onwankelbaar geloof aan Gods Vaderlijke Voorzienigheid, in de leer van het Evangelie zoo heerlijk zigtbaar, den mensch niet troostte en bemoedigde. — Maar als wij ons herinneren, dat diezelfde schrijver ook *les deux Cadavres* (zie daarvan de beoordeeling *Bred. Courant* van 1836 N°. 285), heeft aan het licht gebragt; dan zal ons dit werk niet verwonderen. Hij schijnt het er op toegelegd te hebben, om in de vrouw, dat sieraad der schepping, de geheele menschenwereld te verlagen, door haar te verlagen tot een bloot zinnelijk, door hare hartstogten alleen vernietigd wordend schepsel, aan wie alle geloof aan deugd, alle goede beginselen en de beste opvoeding, de kracht der beschaving van onderdoen bij falen in de ure des gevaars; zelfs de godsdienst zelve bij haar geen vermogen om de togten te doen wijken. Tot oneer dezer eeuw, tot vlek der beschaafdheid, heeft men de onbeschaamdheid zoo verre gedreven om zelfs in de *Revue de Paris* en uittreksel uit dat boek te geven geteld: *une nuit dans la diligence*; en men heeft achterwege gelaten wat de schrijver er nog laat volgen: dat het slot van dit verhaal niet het gevolg van een gevoel van braafheid, maar van vrees. Als men dan aftrek die dit boekwerk moet te beurt vallen in haar oordeelen mag, dan moet men een treurig oordeel strijken over den tegenwoordigen staat der zedelijkheid in Frankrijk. Alhoewel de schrijver zich zoude willen verdedigen, dat zijn het boek schreef tot het leeren kennen van het kwaad en tot afschrik van het boose; dan is het te bejammeren, dat overal het boeze zoo krachtvol en zoo verleidelijk werd voorgesteld en het goede zaad zoo spaarzaam gezaaid; of elders zoo bij het opwassen tusschen de doornen verstikt wordt, dat het slechts zeldzaam zal opgemerkt worden. Dit werk en die schrijfwijze zijn geenszins naar onzen smaak. Wij gelooven dat in Nederland de bevolking nog niet rijp genoeg is daarvan te kunnen genieten; maar het geheele werk door zijn zulke godslasterlijke begrippen voorgestaan en geleerd, dat men in wanhoop schier zou moeten uitroepen: waartoe dan baat mij de deugd, als slechts de boosheid zege viert, indien niet onwankelbaar geloof aan Gods Vaderlijke Voorzienigheid, in de leer van het Evangelie zoo heerlijk zigtbaar, den mensch niet troostte en bemoedigde. — Maar als wij ons herinneren, dat diezelfde schrijver ook *les deux Cadavres* (zie daarvan de beoordeeling *Bred. Courant* van 1836 N°. 285), heeft aan het licht gebragt; dan zal ons dit werk niet verwonderen. Hij schijnt het er op toegelegd te hebben, om in de vrouw, dat sieraad der schepping, de geheele menschenwereld te verlagen, door haar te verlagen tot een bloot zinnelijk, door hare hartstogten alleen vernietigd wordend schepsel, aan wie alle geloof aan deugd, alle goede beginselen en de beste opvoeding, de kracht der beschaving van onderdoen bij falen in de ure des gevaars; zelfs de godsdienst zelve bij haar geen vermogen om de togten te doen wijken. Tot oneer dezer eeuw, tot vlek der beschaafdheid, heeft men de onbeschaamdheid zoo verre gedreven om zelfs in de *Revue de Paris* en uittreksel uit dat boek te geven geteld: *une nuit dans la diligence*; en men heeft achterwege gelaten wat de schrijver er nog laat volgen: dat het slot van dit verhaal niet het gevolg van een gevoel van braafheid, maar van vrees. Als men dan aftrek die dit boekwerk moet te beurt vallen in haar oordeelen mag, dan moet men een treurig oordeel strijken over den tegenwoordigen staat der zedelijkheid in Frankrijk. Alhoewel de schrijver zich zoude willen verdedigen, dat zijn het boek schreef tot het leeren kennen van het kwaad en tot afschrik van het boose; dan is het te bejammeren, dat overal het boeze zoo krachtvol en zoo verleidelijk werd voorgesteld en het goede zaad zoo spaarzaam gezaaid; of elders zoo bij het opwassen tusschen de doornen verstikt wordt, dat het slechts zeldzaam zal opgemerkt worden. Dit werk en die schrijfwijze zijn geenszins naar onzen smaak. Wij gelooven dat in Nederland de bevolking nog niet rijp genoeg is daarvan te kunnen genieten; en wij gelooven dat in Nederland de bevolking nog niet rijp genoeg is daarvan te kunnen genieten; maar het geheele werk door zijn zulke godslasterlijke begrippen voorgestaan en geleerd, dat men in wanhoop schier zou moeten uitroepen: waartoe dan baat mij de deugd, als slechts de boosheid zege viert, indien niet onwankelbaar geloof aan Gods Vaderlijke Voorzienigheid, in de leer van het Evangelie zoo heerlijk zigtbaar, den mensch niet troostte en bemoedigde. — Maar als wij ons herinneren, dat diezelfde schrijver ook *les deux Cadavres* (zie daarvan de beoordeeling *Bred. Courant* van 1836 N°. 285), heeft aan het licht gebragt; dan zal ons dit werk niet verwonderen. Hij schijnt het er op toegelegd te hebben, om in de vrouw, dat sieraad der schepping, de geheele menschenwereld te verlagen, door haar te verlagen tot een bloot zinnelijk, door hare hartstogten alleen vernietigd wordend schepsel, aan wie alle geloof aan deugd, alle goede beginselen en de beste opvoeding, de kracht der beschaving van onderdoen bij falen in de ure des gevaars; zelfs de godsdienst zelve bij haar geen vermogen om de togten te doen wijken. Tot oneer dezer eeuw, tot vlek der beschaafdheid, heeft men de onbeschaamdheid zoo verre gedreven om zelfs in de *Revue de Paris* en uittreksel uit dat boek te geven geteld: *une nuit dans la diligence*; en men heeft achterwege gelaten wat de schrijver er nog laat volgen: dat het slot van dit verhaal niet het gevolg van een gevoel van braafheid, maar van vrees. Als men dan aftrek die dit boekwerk moet te beurt vallen in haar oordeelen mag, dan moet men een treurig oordeel strijken over den tegenwoordigen staat der zedelijkheid in Frankrijk. Alhoewel de schrijver zich zoude willen verdedigen, dat zijn het boek schreef tot het leeren kennen van het kwaad en tot afschrik van het boose; dan is het te bejammeren, dat overal het boeze zoo krachtvol en zoo verleidelijk werd voorgesteld en het goede zaad zoo spaarzaam gezaaid; of elders zoo bij het opwassen tusschen de doornen verstikt wordt, dat het slechts zeldzaam zal opgemerkt worden. Dit werk en die schrijfwijze zijn geenszins naar onzen smaak. Wij gelooven dat in Nederland de bevolking nog niet rijp genoeg is daarvan te kunnen genieten; maar het geheele werk door zijn zulke godslasterlijke begrippen voorgestaan en geleerd, dat men in wanhoop schier zou moeten uitroepen: waartoe dan baat mij de deugd, als slechts de boosheid zege viert, indien niet onwankelbaar geloof aan Gods Vaderlijke Voorzienigheid, in de leer van het Evangelie zoo heerlijk zigtbaar, den mensch niet troostte en bemoedigde. — Maar als wij ons herinneren, dat diezelfde schrijver ook *les deux Cadavres* (zie daarvan de beoordeeling *Bred. Courant* van 1836 N°. 285), heeft aan het licht gebragt; dan zal ons dit werk niet verwonderen. Hij schijnt het er op toegelegd te hebben, om in de vrouw, dat sieraad der schepping, de geheele menschenwereld te verlagen, door haar te verlagen tot een bloot zinnelijk, door hare hartstogten alleen vernietigd wordend schepsel, aan wie alle geloof aan deugd, alle goede beginselen en de beste opvoeding, de kracht der beschaving van onderdoen bij falen in de ure des gevaars; zelfs de godsdienst zelve bij haar geen vermogen om de togten te doen wijken. Tot oneer dezer eeuw, tot vlek der beschaafdheid, heeft men de onbeschaamdheid zoo verre gedreven om zelfs in de *Revue de Paris* en uittreksel uit dat boek te geven geteld: *une nuit dans la diligence*; en men heeft achterwege gelaten wat de schrijver er nog laat volgen: dat het slot van dit verhaal niet het gevolg van een gevoel van braafheid, maar van vrees. Als men dan aftrek die dit boekwerk moet te beurt vallen in haar oordeelen mag, dan moet men een treurig oordeel strijken over den tegenwoordigen staat der zedelijkheid in Frankrijk. Alhoewel de schrijver zich zoude willen verdedigen, dat zijn het boek schreef tot het leeren kennen van het kwaad en tot afschrik van het boose; dan is het te bejammeren, dat overal het boeze zoo krachtvol en zoo verleidelijk werd voorgesteld en het goede zaad zoo spaarzaam gezaaid; of elders zoo bij het opwassen tusschen de doornen verstikt wordt, dat het slechts zeldzaam zal opgemerkt worden. Dit werk en die schrijfwijze zijn geenszins naar onzen smaak. Wij gelooven dat in Nederland de bevolking nog niet rijp genoeg is daarvan te kunnen genieten; en wij gelooven dat de eenige verlichting is om het but en de goede strekking van dit boek te kunnen begrijpen; en wij tegenen deze achtelijkheid in dien zoo hoog verheven staat van menschelijke weetschap

*** JOSEPH TOUSEUL, Parapluie-Fabrikant alhier, maakt aan het geëerd Publiek bekend, dat hij ontvangen heeft een fraai Assortiment PARAPLUIES van alle soorten. Hij woont in de Lange Brugstraat n°. 18.

*** Door den Boekhandelaar H. NYGH, te *Rotterdam*, is uitgegeven een Boekje getiteld:

LETS

over de

BUITENGEWONE BEVORDERINGEN.

Een Woord aan het Nederlandsch Leger.

Prijs 40 Cents.

Hetzelve is verkrijgbaar te *Amsterdam*, bij *Gebroeders Diederichs* en *Beijerinck*; *Bergen op Zoom*, bij *Gebroeders Verschuuren*; *Breda*, bij *Broese & Comp.*; *Delft*, bij *Kalker & Zoon*; *Delft*, bij *de Groot*; *'s Gravenhage*, bij *de Erven Doorman* en *Gebrs. van Lier*; *Gouda*, bij *Dieren*; *Haarlem*, bij *de Wed. Loosjes*; *Leiden*, bij *Oosterhoeq*; *Maastricht*, bij *Stroobants*; *Nijmegen*, bij *Thieme*; *Tilburg*, bij *de Wed. van Gemert*; *Utrecht*, bij *van Terveen & Zoon*; *Vlissingen*, bij *Weelts de Swart*.

Bij BROESE & COMP., te *Breda*, zijn de volgende *WERKEN* uitgegeven:

MEIJER, (B. VAN) Handleiding voor de Exercitiën en Evolutiën der Kavalerie. In een deel Compleet. *f* 1,80.

Bevattende: *Eerste Hoofdstuk*. Grondbeginselen van het onderwijs. *Tweede Hoofdstuk*. Onderwijs te Voet. I. School des Rulters. II. Pelotons-School. III. Eskadrons-School. *Derde Hoofdstuk*. Onderwijs te Paard. I. School des Ruiters. II. Pelotons-School. III. Eskadrons-School. *Vierde Hoofdstuk*. Beginsels Evolutiën. *Vijfde Hoofdstuk*. Evolutiën van Linie.

——— Handleiding tot oefening met de Sabel, ten dienste der Kavallerie in het Nederlandsche Leger. Vrij gevolgd naar het Fransch van den Generaal *Du Roche Aymon*. *f* 0,30

——— Handleiding tot de oefening met de Lans. *f* 0,20

——— Handleiding tot het uitleggen van Plaatsen, volgens de methode Bauwens. *f* 0,20

——— VIJFTAL PLATEN, behoorende bij de Handleiding voor de Rijkunst. Prijs, bij Inteekening, *f* 1,25.

MULKER. (J. J. VAN) Velddienst, ten dienste van de Onder-officieren van het Nederlandsche leger, 2de druk. *f* 0,80.

Onderrigt voor de Onder-Officieren en Manschappen der Kavallerie. Derde druk. *f* 0,60.

Inhoudende: I. Algemene pligten van den Ruiter. II. Algemeene pligten van den Korporaal en Onder-Officier. III. Pligten van den Onder-Officier, als bevelvoerder over eenig detachement. IV. Voorhoede, Zij-patrouilles en Flankeurs. V. De Achterhoede.

2de Hoofdd. I. Hoofd- en Veldwachten en gedetacheerde posten. II. Sjaarderheiten. III. Over de Rapporten. — 3de Hoofdd. Over de Verdeelingen en Schildwachten. — 4de Hoofdd. De Verkennings-corps. — 5de Hoofdd. De Patrouilles. — 6de Hoofdd. Over de Tirailleurs. — 7de Hoofdd. Over het doen van Verkenningen. — 8ste Hoofdd. I. Het gedrag van den Ruiter alleen op een Kommando. II. Behandeling der Sabels en de onderscheidene stukken van de Lansbus en het Pistool. III. Visitatie der Wapens. IV. Handgreepen te Paard. V. Exercitie met den Sabel bij de Lichte Kavallerie in gebruik.

FRANKEN, (W. VON) Herinneringen uit de Veldtogten, bevattende grondregels der taktiek voor Infanterie, Kavallerie en Artillerie, door geschiedkundige opmerkingen en beschouwingen opgehelderd.

——— De Omwenteling in Polen, het beste dagverhaal omtrent Polen's Worstelingen en Heldenbeuteisen, gedurende de jaren 1830 en 1831. Eene Bijdrage tot de geschiedenis van onzen tijd. Met kaarten en plans. *f* 4,60.

ROCQUANCOURT, (J.) Cours Elémentaire d'art et d'histoire militaires, à l'usage des élèves de l'école royale spéciale militaire. Troisième édition, revue et considérablement augmentée.

Un magnifique volume in 8°., de 605 pages, imprimé en caractères neufs, en deux colonnes, sur beau papier velin satiné; avec 9 Planches. Prix de l'ouvrage complet, *f* 4,00.

——— Tableau synoptique des Forces militaires de la France, pour l'année 1837. *f* 0,60.

——— Tableau synoptique des Forces militaires de la France, pour l'année 1838. *f* 0,60.

——— Tableau synoptique des Forces militaires de la France, pour l'année 1839. *f* 0,60.

——— Tableau synoptique des Forces militaires de la France, pour l'année